

Posudek vedoucího diplomové práce

Téma: Postavení dědické smlouvy v rámci dědických titulů

Diplomantka: Veronika Pečenková

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Diplomová práce předložená k obhajobě Veronikou Pečenkovou je zaměřena na problematiku dědického práva s bližším důrazem na postavení dědické smlouvy v rámci dědických titulů. Autorka tak za téma své diplomové práce zvolila oblast velmi zajímavou a podnětnou. Dáno je to zejména samotným jádrem zvoleného tématu, kterým je dědická smlouva. Ta zůstává i více než deset let po nabytí účinnosti občanského zákoníku stále institutem velmi inspirativním jakož i ne zcela probádaným, a to jak po stránce teoretické, tak i té praktické. Je to dáno zejména tím, že jakkoliv se jedná o nejsilnější dědický titul, je v praxi využíván značně omezeně, s čímž se pojí i doposud jen velmi omezené množství výstupů rozhodovací soudní praxe, které by byly zaměřeny právě na tento dědický titul. Malá frekventovanost užívání dědické smlouvy pak vede i k tomu, že je jí věnována v odborné nauce spíše omezená pozornost. Dle zadání diplomové práce má být navíc dědická smlouva zkoumána zejména z pohledu jejího začlenění mezi ostatní dědické tituly. Jde tedy o téma nutně průřezové, kdy má být akcentován určitý specifický výkladový přístup, což je jistě dobře. Volbu tématu je tedy možné hodnotit jednoznačně pozitivně.

Tématu odpovídá i použitá výkladová struktura. Text je rozdělen do tří základních částí. První z nich je věnována historickému vývoji, kdy se autorka postupně zaobírá vývojem dědických titulů v jednotlivých občanských zákonících platných na našem území, přičemž nevynechává ani z pohledu tématu významný vládní návrh osnovy občanského zákoníku z roku 1937. Následující stěžejní část druhá je postupně zaměřena na jednotlivé dědické tituly obsažené ve stávajícím občanském zákoníku. Diplomantka pro svůj výklad zvolila jejich pořadí odpovídající frekvenci jejich užívání v praxi. Na prvním místě je tak pojednáno o intestátní dědické posloupnosti, na kterou navazuje vymezení závěti a následně též dědické smlouvy. Poslední část práce je věnována náležitostem dědické smlouvy. Práce je zakončena shrnujícím závěrem. Je patrné, že základní rozvržení textu je poměrně přehledné. Výtku lze učinit patrně jen k poněkud nejasnému začlenění výkladu o samotné dědické smlouvě. Autorka v části druhé dědickou smlouvu vymezuje nejen v základním smyslu, ale současně se tu zaobírá kupříkladu i subjekty dědické smlouvy s tím, že v celé části třetí nazvané *Náležitosti dědické smlouvy* rozebírá především formu a obsah této smlouvy. Je otázkou, proč pojednání o osobách nebylo zařazeno do vymezení náležitosti dědické smlouvy ve zmiňované části třetí, což by patrně působilo logičtějším dojmem.

Hodnocení posuzovaného textu z pohledu obsahového je možné zahájit konstatováním, že práce stojí na přehledném výkladu zaměřeném postupně na všechny dědické tituly. Autorka s ohledem na rozpětí svého výkladu postupuje zřetelně deskriptivním stylem, kdy se snaží probrat základní znaky všech tří v aktuální právní úpravě zakotvených dědických titulů. Takové rozpětí výkladu samozřejmě limituje prostor pro vlastní úvahy. Jakkoliv je tady práci možné považovat za poměrně dobrý zdroj základních informací o dědických titulech v české právní úpravě, je

třeba současně konstatovat, že práce přináší jen omezené množství nového či snad objevného. V tomto směru tedy odevzdaný text poněkud zůstává za očekáváním, které by mohl čtenář nabýt při seznámení se samotným názvem práce evokujícím představu, že středobodem bližšího zkoumání nebude až tak popis jednotlivých dědických titulů jako spíše vymezení jejich vzájemného vztahu a popř. jeho kritika. Široké rozkročení výkladu současně autorce ponechává jen omezený prostor pro pojednání zaměřená čistě jen dědickou smlouvu. V práci je jí věnován jen o něco větší prostor než ostatním dědickým titulům. Uvedené však jistě neznamená, že by práce nebyla psána pečlivým způsobem, resp. že by neposkytovala vyvážený souhrn informací vztahených nejen dědické smlouvě, ale i k jiným dědickým titulům.

Autorka se nechává ve výkladu vést tradičními literárními zdroji zaměřenými na problematiku dědického práva (ať již se jedná o literaturu komentářovou, monografickou či časopiseckou). Tento její přístup vede k tomu, že se v práci dopouští minimálního množství věcně nesprávných tvrzení. Připomenout tak lze spíše jen některá dílčí ne zcela vyvážená či dotažená tvrzení, popřípadě vyjádření zjednodušující. Případem může být expozé na s. 25 věnované závěti. Autorka mimo jiné uvádí, že: „Další podstatnou obsahovou náležitostí závěti je podpis zůstavitele, neboť podpis jednajícího se vyžaduje k platnosti právního jednání, jež je učiněno v písemné formě. Aby byl projev vůle zůstavitele, který je vyjádřen v závěti, stvrzen, musí být podpis zůstavitele umístěn na konci textu závěti“. Jde o tvrzení zjevně příliš zobecňující a tudíž nepřesné. Je totiž patrné, že některé z forem alografních závětí podpis zůstavitele vždy nevyžadují, v případě ústní závěti pak není třeba o podpisu zůstavitele vůbec uvažovat. Hned dále autorka uvádí, že: „Přestože NOZ výslovně nehovoří o tom, že by obsahovou náležitostí závěti bylo také uvedení dne, měsíce a roku, ve kterém došlo k podepsání závěti, je vhodné tento údaj v závěti uvést, jelikož v případě, že zůstavitel pořídí více závětí, které si navzájem odporují a není z nich zřejmé, kdy byly pořízeny, budou tyto závěti.“ Jakkoliv jde v základu o správné tvrzení, je patrné, že datování závěti je dlouhodobě řazeno spíše mezi náležitosti formální, nikoliv obsahové. Jinde (s. 29) v rámci pojednání o privilegovaných závětech (které je pojato ve značně zestručnělé podobě) zase připomíná, že privilegovaná závěť musí být bez zbytečného odkladu předána notáři, což však jistě neplatí plně u závěti ústní aj.

Z pohledu formálního je práce zpracovaná na velmi dobré úrovni. V textu se vyskytuje pouze omezené množství pochybení proti pravidlům pravopisu a interpunkce či případných stylistických nepřesností.

Text je doplněn obsáhlým citačním aparátem, který jednoznačně dokazuje, že k vytvoření práce byl užít rozsáhlý rejstřík odborných zdrojů. Současně je zřejmé, že autorka věnovala jejich shromažďování náležitou pečlivost, neb nevynechává v podstatě žádný relevantní zdroj vztahující se k problematice dědické smlouvy. Citováno je v intencích platné citační normy. Jen občas je možné narazit na dílčí exces. Příkladem může být citování myšlenek Š. Kleina na s. 57 a 58, kde autorka uvádí v uvozovkách a kurzívou pouze tříslavné spojení. Další vyjádření autora patrně parafrázuje, na přelomu stran 57 a 58 však uvádí (*přičemž k obdobnému závěru dochází také Beck IV 1589 I.*). Z ničeho nic tedy v textu začíná užívat citační zkratku komentáře z vydavatelství C.H. Beck, čímž jasně naznačuje, že patrně převzala text zmiňovaného autora ve větším rozsahu, než by bylo možné dovodit z jeho citace.

Lze shrnout je předložená diplomová práce splňuje všechna základní kritéria kladená na závěrečnou práci v magisterském studijním programu. Autorce se podařilo vytvořit vnitřně konzistentní text zaměřený ve svém souhrnu na zvolenou problematiku. V rámci výkladu jasně prokazuje velmi dobré zorientování se v tématu dědických titulů a současně i schopnost sdělit tuto problematiku případnému čtenáři přehledným a čtivým způsobem. Dílčí výhrady je možné mít především k popisnému stylu výkladu, který současně omezuje (s ohledem na rozpětí

tématu) možnost sdělování vlastních myšlenek. Práci lze však nepochybně k obhajobě doporučit s tím, že finální hodnocení by mělo odrážet i výkon uchazečky při obhajobě její práce.

Otázky k obhajobě:

V rámci obhajoby by se mohla diplomantka zaměřit zejména na to, jaké jsou dle jejího mínění základní nedostatky stávající úpravy dědické smlouvy v občanském zákoníku, jakož i na možné návrhy změn této úpravy.

V Plzni dne 16. května 2024

doc. JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.